CYFARFOD:	**Pwyllgor Archwilio**
DYDDIAD:	**12 Mawrth 2009**
TEITL:	**Cynllun Rheoleiddio Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer Cyngor Gwynedd 2008/09 – Agweddau Ariannol**
PWRPAS:	**Cyflwyno, er gwybodaeth, bwriad Swyddfa Archwilio Cymru o ran eu gwaith archwilio ariannol am y flwyddyn nesaf.**
AWDUR:	**Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid**

---

1. Gweler ar y papur dilynol Cynllun Rheoleiddio 2008/09 Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer Cyngor Gwynedd.

2. Tra cyflwynir y cyfan o Gynllun Rheoleiddio Swyddfa Archwilio Cymru yma i'r Pwyllgor Archwilio, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio ganolbwyntio ar yr agweddau ariannol o'r cynllun.

3. Gall yr agweddau perthnasol canlynol o'r cynllun fod o ddiddordeb i aelodau'r Pwyllgor Archwilio:

- Rhagarweiniad ynglŷn â gwaith Swyddfa Archwilio Cymru yn Cyngor Gwynedd ar dudalennau 4-5, paragraffau 1-10.
- Archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru o gyfrifon Cyngor Gwynedd ar dudalennau 5-7, paragraffau 11-15, ac yn arbennig 'Arddangosyn 2' ynglŷn â Chyfrifon Ariannol y Cyngor.
- Archwiliad ac ardystiad Swyddfa Archwilio Cymru o hawliadau grant ar dudalen 11, paragraffau 28-29.
- Rhestrir Tîm Rheoleiddio Swyddfa Archwilio Cymru yn Atodiad 1 ar dudalen 13.
- Rolau a chyfrifoldebau, gan gynnwys dyletswyddau statudol archwilwyr penodedig a chyfathrebu gyda'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (h.y. y Pwyllgor Archwilio yn Cyngor Gwynedd) o dan 'ISA 260' ar dudalennau 14-15.

4. Cyflwynir y Cynllun Rheoleiddio yma hefyd i Pwyllgor Craffu Adnoddau a Chorfforaethol y Cyngor, lle bydd trafodaethau parthed agweddau gwerth am arian, archwiliad o Gynllun Gwella'r Cyngor, archwiliad o Berfformiad, arolygiadau ar wahân i'r archwiliad ariannol, a gwaith arall Swyddfa Archwilio Cymru.

5. Bydd Partner Ymgysylltu Archwiliad Ariannol Swyddfa Archwilio Cymru, Kevin Thomas, a'r Rheolwr Lleol, Amanda Hughes, yn bresennol er mwyn ymateb i unrhyw gwestiynau gan aelodau'r Pwyllgor Archwilio.

2008-09

Chwefror 2009

Awduron: Huw Lloyd Jones a Kevin Thomas Cyf: 215A2009

Cynllun Rheoleiddio 2008-09

Cyngor Gwynedd

Cynnwys

Gwaith Swyddfa Archwilio Cymru yng Nghyngor Gwynedd	4
Archwilio cyfrifon	5
Casgliad ar drefniadau ar gyfer sicrhau gwerth am arian	8
Archwilio eich Cynllun Gwella	8
Archwilio, arolygu ac astudiaethau perfformiad	9
Ardystio ceisiadau am grant a ffurflenni	11
Gwaith arall Swyddfa Archwilio Cymru	12
Gwaith rheoleiddwyr eraill	12
Atodiadau	
Y Tîm Rheoleiddio	14
Rolau a chyfrifoldebau	15

Statws y ddogfen hon

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Gwynedd fel rhan o'r gwaith a wnaed yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a'r 'Datganiad o Gyfrifoldebau' a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Gwaith Swyddfa Archwilio Cymru yng Nghyngor Gwynedd

1. Y Rheolwr Cydberthynas sy'n gyfrifol am gydgysylltu'r holl waith archwilio ac arolygu mewn Cyrff Llywodraeth Leol penodol. O ganlyniad,
mae'r Rheolwr Cydberthynas wedi paratoi'r Cynllun Rheoleiddio hwn yn nodi'r gwaith i'w gyflawni gan ac ar ran yr Archwilydd Cyffredinol a chan ei archwilwyr penodedig. Mae hefyd yn ymdrin â gwaith Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) ac Estyn. Ategir y Cynllun gan Gynllun Cyfrifon Ariannol manylach a chyda gwybodaeth ychwanegol am gwmpas astudiaethau perfformiad ac arolygu fel y cytunir ar y rhain yn ystod y flwyddyn.
Rydym wedi cynllunio rhaglen waith i fynd i'r afael â'r risgiau gweithredol ac ariannol sylweddol sy'n effeithio ar ein cyfrifoldebau.
2. Mae'r Cynllun yn canolbwyntio ar y prif feysydd canlynol:
   - archwilio'r cyfrifon;
   - casgliad yr archwilydd o ran p'un a oes gan y Cyngor drefniadau ar waith i gyflawni gwerth am arian;
   - archwiliad o'r Cynllun Gwella;
   - gwaith archwilio perfformiad (gwerth am arian);
   - arolygiad;
   - Astudiaethau Cymru Gyfan.
3. Mae holl aelodau'r tîm archwilio, arolygu a rheoleiddio yn annibynnol ar Gyngor Gwynedd (y Cyngor) a'ch swyddogion. Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i ni dynnu eich sylw ato.
Nodir enwau cyswllt priodol yn Atodiad 1.
4. Nodir rolau a chyfrifoldebau'r tîm rheoleiddio yn Atodiad 2.
5. Byddwn mewn cyswllt agos â'r Cyngor:
   - wrth gwblhau'r Cynllun Cyfrifon Ariannol manylach a byddwn yn eich hysbysu'n rheolaidd o unrhyw risgiau neu faterion wrth iddynt godi;
   - o ran amseriad, cwmpas a'r broses o gyflawni'r gwaith perfformiad, a all gymryd mwy nag un cylch archwilio i'w gwblhau.
6. Byddwn yn sicrhau bod ein gwaith wedi'i gynllunio'n briodol, a gall fod angen gwneud newidiadau i'r Cynllun os bydd unrhyw risgiau newydd sylweddol yn codi. Ni weithredir unrhyw newidiadau heb eu trafod yn gyntaf gyda swyddogion a, lle y bo'n berthnasol, y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.
7. Y ffi ar gyfer 2008-09 yw £338,970 (ynghyd â TAW) ac fe'i codir mewn rhandaliadau cyfwerth rhwng mis Tachwedd 2008 a mis Hydref 2009. Mae'r ffi hon yn unol â llythyr ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol ac mae'n gynnydd o 3.8 y cant o gymharu â'r ffi yn 2007-08. Nodir ein ffi yn Arddangosyn 1.

8. Mae cynnydd eleni yn adlewyrchu ein barn, sy'n seiliedig yn bennaf ar waith arolygu diweddar a'r heriau sylweddol sy'n wynebu'r Cyngor, bod lefel y risg i reolwyr a'r ddarpariaeth o wasanaethau wedi cynyddu ychydig.

Arddangosyn 1: Y ffi

	Ffi 2007-08 £	Ffi arfaethedig 2008-09 £
Cyfrifon*	168,454	175,709
Archwilio perfformiad	77,630	79,961
Arolygu perfformiad	80,490	83,300
Cyfanswm	***326,574***	***338,970***

**Rydym wedi addasu ffi 2007-08 ar gyfer yr elfen a oedd yn ymwneud ag archwilio Cronfa Bensiwn Gwynedd, y codir tâl ar wahân amdani yn 2008-09. Gwnaethom hyn i ganiatáu cymhariaeth rhwng y ddwy flwyddyn.*

9. Byddwn yn llunio Calendr Rheoliadol yn dangos yr holl waith presennol neu waith arfaethedig sydd i'w gyflawni gan y rheoleiddwyr yn y Cyngor. Byddwn yn ei rannu â'r Cyngor a'r holl reoleiddwyr ac yn ei ddiweddaru'n chwarterol.

10. Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi penodi Anthony Snow fel yr Archwilydd Penodedig i'r Cyngor.

Archwilio cyfrifon

11. Mae'n ofynnol i'r Archwilydd Penodedig gyhoeddi adroddiad archwilio ar y Datganiadau Ariannol sy'n cynnwys barn ar y canlynol:

- A yw'r Datganiadau Ariannol yn rhoi darlun teg o sefyllfa'r Cyngor. Bydd hyn yn rhoi sicrwydd bod y Datganiadau Ariannol:
  - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, a achoswyd drwy dwyll neu afreoleidd-dra neu wall arall;
  - yn cydymffurfio â'r gofynion statudol a gofynion cymwys eraill;
  - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu o ran cyfrifyddu.
- A yw'r Datganiad am Reolaeth Fewnol wedi'i gyflwyno yn unol â gofynion perthnasol ac nad yw'n anghyson â'n gwybodaeth am y Cyngor.

12. Er mwyn cyhoeddi'r adroddiad archwilio ar y Datganiadau Ariannol, rhaid i'r Archwilydd Penodedig sicrhau y nodir ac yr eir i'r afael â'r holl risgiau archwilio sy'n gysylltiedig â'r uchod. Cynhaliwyd asesiad cychwynnol o'r risgiau, a nodir y rhain yn Arddangosyn 2 Cyfrifon Ariannol.

Arddangosyn 2: Cyfrifon Ariannol

Risg Cyfrifon Ariannol	Cwestiynau allweddol
Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y DU - Datganiad o Arfer a Argymhellir yn cyflwyno newidiadau pellach i drefniadau cyfrifyddu Awdurdodau Lleol o 1 Ebrill 2008. Er nad yw'r newidiadau yn sylweddol, maent yn cynnwys y canlynol: • newidiadau i seiliau mesur Safon Adrodd Ariannol (FRS) 17 ar gyfer asedau cynllun pensiwn; • mireinio'r rheolau sy'n ymwneud ag Offerynnau Ariannol; • ni chaniateir ailbrisio asedau sefydlog ar adeg eu gwaredu.	A yw Datganiadau Ariannol y Cyngor yn cydymffurfio â'r gofynion statudol perthnasol a gofynion cymwys eraill, yn cynnwys y Datganiad newydd o'r Arfer a Argymhellir?
Rhaid i'r Cyngor gwblhau pecyn cyfuno i gefnogi'r broses o gyfuno cyfrifon adnoddau sector cyhoeddus, a fydd yn cael eu paratoi o dan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) ar gyfer 2008-09. Nid yw Llywodraeth y Cynulliad wedi penderfynu sut y cyflawnir hyn hyd yma, er y gobaith yw y gwneir addasiad 'canolog' ar gyfer y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, yn hytrach nag ar lefel leol gan bob Cyngor.	A yw pecyn Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan y Cyngor ar gyfer 2008-09 yn cyflwyno gwybodaeth ariannol yn deg?
Bydd y Cyngor yn newid i gyfrifyddu o dan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol o'r flwyddyn sy'n dod i ben 31 Mawrth 2011. Fel rhan o'r broses newid bydd y fantolen ar gyfer 31 Mawrth 2009 yn ffurfio sefyllfa agoriadol y fantolen ar gyfer cyfrifon cyntaf y Cyngor o dan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Rydym yn disgwyl y cynhelir ymarfer ar ôl cau cyfrifon 2009 i drawsnewid y fantolen hon i gydymffurfio â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.	A oes gan y Cyngor y prosesau a'r gweithdrefnau priodol ar waith yn barod ar gyfer mabwysiadu'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol?
Mae'r Cyngor wedi cau safle gwaredu gwastraff yn ystod y flwyddyn ariannol 2008-09. Mae'r Cyngor bellach yn wynebu costau capio ac ôl-ofal sylweddol yn y dyfodol agos, y tymor canolig a'r hirdymor. Bydd angen i'r Cyngor wneud darpariaethau cyfrifyddu priodol ar gyfer y costau hyn.	A yw'r Cyngor wedi rhoi cynlluniau priodol ar waith i ddarparu ar gyfer rhwymedigaethau yn y dyfodol sy'n ymwneud a'r costau capio ac ôl-ofal yn ei safleoedd gwaredu gwastraff?

Risg Cyfrifon Ariannol	Cwestiynau allweddol
Bydd Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf, sef cwmni gwaredu gwastraff ar y cyd â Chyngor Sir Ynys Môn, yn dod i ben yn 2008-09, a chaiff ei asedau a'i rwymedigaethau sy'n weddill eu dosbarthu rhwng y ddau Gyngor. Rhaid i'r Cyngor roi cyfrif cywir am yr asedau a'r rhwymedigaethau y mae'n eu derbyn o'r Cwmni, a defnyddio unrhyw adnoddau a ddyrannwyd o'r Cwmni yn ddarbodus.	A yw'r Cyngor wedi rhoi cyfrif cywir am yr asedau a'r rhwymedigaethau gweddillol o Gwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf, ac a yw wedi bod yn ddarbodus yn ei ddefnydd o adnoddau mewn perthynas â'r asedau a ddyranwyd gan y Cwmni?
Mae gan y Cyngor adnau sy'n ddyledus mewn is-gwmni yn y DU o un o fanciau Gwlad yr Ia. Gall gwerth cario'r ased ariannol hwn fod yn fwy na'r swm amcangyfrifedig a ellir ei adennill a gall fod lleihad. Bydd angen i'r Cyngor amcangyfrif faint o swm y buddsoddiad y gellir ei adennill, a phenderfynu a oes lleihad. Rhaid rhoi cyfrif cywir am y lleihad ar draws y cronfeydd perthnasol (Cronfa'r Cyngor, y Cyfrif Refeniw Tai a'r Gronfa Bensiwn).	A yw'r Cyngor wedi asesu p'un a yw ei ased ariannol wedi'i leihau ac, os felly, a yw wedi rhoi cyfrif priodol amdano?
Mae'r hinsawdd economaidd gyfredol yn effeithio ar y Cyngor o ran ei gyllid a'i sefyllfa ariannol ei hun ac ar y galw am wasanaethau (sydd yn ei dro yn cael effaith bellach ar ei gyllid).	Beth ydy'r Cyngor yn ei wneud i fynd i'r afael â'r problemau sy'n codi o ganlyniad i'r sefyllfa economaidd bresennol, a sut ydy'r Cyngor yn rheoli ei sefyllfa ariannol?

13. Bydd yr Archwilydd Penodedig yn diweddaru'r asesiad risg hwn yn ystod y flwyddyn a bydd yn llunio Cynllun Cyfrifon Ariannol manylach cyn i unrhyw waith gael ei gwblhau.

14. Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw ofyniad mandadol i archwilio enillion effeithlonrwydd a ddatganwyd ar gyfer naill ai 2007-08 neu 2008-09. Fodd bynnag, efallai y bydd yr Archwilydd Penodedig am adolygu trefniadau awdurdod neu gynnal gwaith dilynol ar ganfyddiadau cynharach fel rhan o waith archwilio sy'n seiliedig ar risg. Caiff unrhyw amheuon o ran y ffordd y mae awdurdod yn cyflwyno adroddiadau am enillion effeithlonrwydd eu cofnodi yn y Llythyr Blynyddol.

15. Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith er mwyn sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiadau Ariannol yn unol â gofynion perthnasol.

Casgliad ar drefniadau ar gyfer sicrhau gwerth am arian

16. Mae gan yr Archwilydd Penodedig ddyletswydd i fodloni ei hun bod y corff a archwilir wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Prif ffocws y gwaith hwn o hyd fydd adolygu'r trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol allweddol y mae'n ofynnol i chi eu rhoi ar waith fel rhan o'ch system rheolaeth fewnol.

17. Bydd adolygiad yr Archwilydd Penodedig o'ch trefniadau yn cynnwys yr agweddau canlynol:
    - amcanion strategol a gweithredol;
    - llunio polisi a gwneud penderfyniadau;
    - diwallu anghenion defnyddwyr a threthdalwyr;
    - rheolaethau mewnol;
    - rheoli risg;
    - gwerth gorau;
    - rheoli adnoddau;
    - rheoli perfformiad;
    - safonau ymddygiad.

18. Bydd casgliad yr Archwilydd Penodedig ar fodolaeth eich trefniadau yn defnyddio, yn bennaf, dystiolaeth a gasglwyd fel rhan o'r gwaith archwilio arferol ar holl feysydd y Cod. Bydd y casgliad hefyd yn ystyried unrhyw ffynonellau tystiolaeth perthnasol eraill sydd ar gael, megis canlyniadau astudiaethau o berfformiad lleol ac arolygiadau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn.

19. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am baratoi a chyhoeddi, gyda'i ddatganiadau ariannol, ddatganiad a wnaed gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu yn ymwneud â'u hadolygiad o effeithiolrwydd y systemau rheolaeth fewnol.

Archwilio eich Cynllun Gwella

20. Mewn perthynas â'ch Cynllun Gwella, mae'n ofynnol i'r Archwilydd Penodedig gyhoeddi adroddiad:
    - yn tystio ei fod wedi archwilio'r Cynllun;
    - yn datgan p'un a yw o'r farn i'r Cynllun gael ei baratoi a'i gyhoeddi yn unol ag adran 6 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 (Deddf 1999) ac unrhyw orchymyn neu ganllawiau o dan yr adran honno;
    - yn argymell, os yw'n briodol, sut y dylid ei ddiwygio er mwyn cydymffurfio ag Adran 6 ac unrhyw orchymyn neu ganllawiau o dan yr adran honno;
    - yn argymell, os yw'n briodol, ba weithdrefnau y dylai'r Cyngor eu dilyn mewn perthynas â'r Cynllun;
    - yn argymell a ddylai'r Archwilydd Cyffredinol gynnal arolygiad gwerth gorau o'r Cyngor o dan Adran 10A o Ddeddf 1999;
    - yn argymell a ddylai Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddyd o dan Adran 15 o Ddeddf 1999.

Archwilio, arolygu ac astudiaethau perfformiad

21. Ni chaiff gwaith archwilio, arolygu ac astudiaethau perfformiad a gynhelir ar ran yr Archwilydd Cyffredinol ei gwblhau o fewn un cylch archwilio bob tro. Mae blaenraglen yr Archwilydd Cyffredinol yn hyblyg ac yn ymatebol i newidiadau allanol.

22. Cyflwynir adroddiad ar y gwaith a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yn y Llythyr Blynyddol i'r Cyngor a gyflwynir gan y Rheolwr Cydberthynas a'r Archwilydd Penodedig.

Archwilio Perfformiad

23. Rhestrir y risgiau a nodwyd (yn lleol ac yn genedlaethol) fel rhan o'r asesiad risg yn Arddangosyn 3.

Arddangosyn 3: Gwaith Archwilio Perfformiad

Archwilio Perfformiad ar sail Risg	
Risg	**Cwestiynau Allweddol**
Asesiad Risg ar y Cyd Mae'n ofynnol i'r Cyngor gynnal asesiad risg blynyddol a chytuno ar y canlyniadau gyda'i reoleiddwyr. Gall methiant i gyflawni'r dasg hon olygu bod y Cyngor yn wynebu risgiau gwasanaeth a risgiau corfforaethol nas nodwyd, a sefydlu blaenoriaethau gwella sy'n anghywir.	A yw'r Cyngor wedi cwblhau ei asesiad risg sy'n cael ei ddiweddaru'n flynyddol yn effeithiol?
Cymorth a her craffu: Mae effeithiolrwydd y trefniadau craffu yn amrywio ar hyn o bryd, ac mae'r trefniadau ar gyfer craffu ar y Bwrdd Gwasanaeth Lleol ar gam cynnar yn eu datblygiad. Mae gwendidau o ran craffu ar bolisi a pherfformiad yn peri risg o ran gwella canlyniadau ar gyfer cwsmeriaid a'r gymuned.	A yw Pwyllgorau Craffu a'r Gweithgorau cysylltiedig yn effeithiol yn y rolau a fwriadwyd ar eu cyfer?
Rheoli prosiect: Mae'r Cyngor yn gwneud defnydd cynyddol o dechnegau rheoli prosiect i gynllunio a gweithredu newidiadau mawr.	A yw adnoddau rheoli prosiect yn cael eu defnyddio'n effeithiol ac yn cael effaith gadarnhaol o ran cyflawni prosiectau?
Ymateb i'r Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl: Erys llawer i'w wneud mewn ymateb i ofynion y Ddeddf a'r argymhellion a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru yn 2006.	A yw'r Cyngor yn cymryd camau digonol i gydymffurfio â gofynion y Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl?
Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu: Caiff ffocws y gwaith ei benderfynu ar ôl cynllunio pellach	I'w gadarnhau
Adnoddau Dynol: Parhau â gwaith 2007-08 i gefnogi'r newidiadau a gyflwynir gan y Cyngor.	A yw'r broses o gyflwyno trefniadau gweithio hyblyg yn cael ei rheoli'n effeithiol?

Arolygiadau

24. Nodir y meysydd ar gyfer gwaith arolygu yn Arddangosyn 4.

25. Fel rhan o fenter Llywodraeth y DU i symleiddio arolygiaethau, Swyddfa Archwilio Cymru fydd yn cynnal arolygiadau o wasanaethau Budd-daliadau Tai a'r Dreth Gyngor. Ariennir unrhyw weithgarwch arolygu yn llawn drwy'r grant Arolygu Budd-daliadau.

Arddangosyn 4: Gwaith Arolygu Perfformiad

Arolygu Perfformiad ar sail Risg	
Risg	**Cwestiynau Allweddol**
Rheoli Gwastraff: Mae'r Cyngor yn gweithio gyda phedwar awdurdod arall yng Ngogledd Cymru i gaffael cyfleusterau trin gwastraff. Ceir risg y gallai'r angen i sicrhau canlyniadau cyflym beryglu'r broses o lywodraethu'r trefniadau partneriaeth yn effeithiol.	A yw'r risgiau sy'n gysylltiedig â datblygu trefniadau partneriaeth ar gyfer trin a gwaredu gwastraff yn cael eu rheoli'n effeithiol?
Gwaith dilynol ar Ddiogelu'r Arfordir: Ceir rhwystrau sy'n cyfyngu ar allu'r Cyngor i gynllunio a darparu'r gwasanaeth hwn. Mae adnoddau'n brin ac yn annhebygol o fod yn ddigonol ar gyfer argyfyngau neu i gyflawni cyfrifoldebau yn y dyfodol.	A yw'r Cyngor wedi gwneud cynnydd digonol o ran ei ymateb i argymhellion adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd ym mis Mai 2008?
Cymorth a her Gwasanaethau Cymdeithasol: Noda canfyddiadau'r Adolygiad ar y Cyd bod angen i'r Cyngor fynd i'r afael â materion sylweddol, yn enwedig o ran cynllunio busnes a rheoli perfformiad.	A yw trefniadau rheoli perfformiad y Cyngor ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn glir, yn gynaliadwy, yn weithredol ac yn cyflawni eu diben bwriadedig?
Gwasanaethau Tai: Yn dilyn oedi cychwynnol, bydd y Cyngor yn cynnal pleidlais ymhlith tenantiaid o ran Trosglwyddo Stoc Tai yn Wirfoddol ar Raddfa Fawr yn ystod 2009. Tan fod y broses hon wedi'i chwblhau, erys cyflawni Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) yn faes o risg uchel. Yn ogystal, mae ein gwaith yn 2007-08 wedi nodi lle i wella o ran ansawdd Strategaeth Dai'r Cyngor a'r broses o'i chyflawni.	A yw'r Cyngor yn gwneud cynnydd digonol tuag at gyflawni SATC a gweithredu ei Strategaeth Dai?

Arolygu Perfformiad ar sail Risg	
Risg	**Cwestiynau Allweddol**
Adfywio: Nododd ein gwaith adfywio yn 2007-08 nad oedd canlyniadau arfaethedig y Cyngor yn ddigon clir a bod diffyg cydgysylltu o ran cyfraniadau gwasanaethau'r Cyngor. Bydd ein gwaith yn 2008-09 yn adeiladu ar y canfyddiadau hyn drwy gynorthwyo'r Cyngor i ddatblygu trefniadau llywodraethu priodol yn cynnwys nodi dangosyddion sy'n seiliedig ar ganlyniadau a mesuriadau ar gyfer ei weithgarwch adfywio.	A oes gan y Cyngor drefniadau llywodraethu effeithiol i sicrhau y caiff ei amcanion adfywio eu cyflawni'n llwyddiannus?
Trafnidiaeth Gyhoeddus: Mae'r Cyngor wedi nodi Trafnidiaeth Gyhoeddus fel maes o risg uchel; bydd strwythur trafnidiaeth gyhoeddus annigonol yn tanseilio nodau'r Cyngor o feithrin cymunedau cynaliadwy a chynhwysol, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig.	A yw'r Cyngor yn gwneud cynnydd digonol o ran cynllunio ei seilwaith trafnidiaeth gyhoeddus?

Astudiaethau llywodraeth leol

26. Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ddyletswydd i gynnal astudiaethau sy'n arwain at argymhellion ar gyfer gwella gwerth am arian wrth gyflawni swyddogaethau, gwasanaethau a rheolaeth ariannol a rheolaeth arall mewn llywodraeth leol. Bydd astudiaethau'r Archwilydd Cyffredinol mewn llywodraeth leol yn aml, ond nid bob amser, yn cynnwys pob un o'r 22 o awdurdodau unedol a gallant fod yn rhan o astudiaeth drawsbynciol neu astudiaeth systemau cyfan ehangach.

27. Mae Arddangosyn 5 isod yn nodi'r gwaith i'w gyflawni fel rhan o'r rhaglen astudiaethau llywodraeth leol. Ariennir y gwaith hwn yn rhannol drwy grant Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella ac yn rhannol drwy ffi perfformiad ac arolygu'r Cyngor.

Arddangosyn 5: Astudiaethau Llywodraeth Leol

Creu'r Cysylltiadau: Rheoli Adeiladau
Cyfnewidfa Arfer Da: Ffyrdd Callach o Weithio
Llywodraethu Da

Ardystio ceisiadau am grant a ffurflenni

28. Wrth gyflawni gwaith mewn perthynas â cheisiadau am grant y llywodraeth a ffurflenni eraill, o dan baragraff 20 o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, mae Archwilwyr Penodedig yr Archwilydd Cyffredinol yn gweithredu fel asiantau'r Archwilydd Cyffredinol. Mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol adennill, mewn perthynas â phob grant a ffurflen, swm sy'n cynnwys cost lawn y gwaith perthnasol a gynhaliwyd.

29. Codir taliadau ar gyfer y gwaith hwn ar sail y graddfeydd ffioedd sy'n ymwneud â sgiliau a nodwyd yn y llythyr ffïoedd llywodraeth leol a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol. Caiff y ffioedd gwirioneddol a godir eu pennu mewn trafodaeth â chi a byddant yn adlewyrchu maint, cymhlethdod ac unrhyw faterion penodol o ran y grantiau dan sylw. Er bod gwaith grant yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn, ar sail profiad blaenorol a threfniadau a gweithdrefnau presennol y Cyngor, amcangyfrifwn y bydd cyfanswm ffi'r gwaith grant rhwng £130,000 a £160,000.Pe bai gwelliannau yn cael eu gwneud i'r trefniadau cyffredinol, fel y nodwyd yn y Llythyr Blynyddol a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2008, yna gellid lleihau'r ffi. Byddwn yn parhau i drafod y gwelliannau hyn, a'u heffaith, â swyddogion.

Gwaith arall Swyddfa Archwilio Cymru

30. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflawni gwaith arall a fydd yn effeithio ar gynghorau fel y nodir yn Arddangosyn 6. Mae hyn yn cynnwys gwaith a gyflawnwyd fel rhan o:

- flaenraglen yr Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Pwyllgor Archwilio Llywodraeth y Cynulliad;
- gwaith pwrpasol.

Arddangosyn 6: Blaenraglen yr Archwilydd Cyffredinol ar gyfer y Pwyllgor Archwilio

Tai fforddiadwy
Cyflwyno cylch ariannu 2007-2013 yr UE
Maeth mewn ysgolion
Gwaith dilynol ar reoli gwastraff

Gwaith rheoleiddwyr eraill

31. Arolygu Budd-daliadau Tai a Threth Gyngor - ariennir y gwaith hwn gan yr Adran Gwaith a Phensiynau ac mae'n seiliedig ar risg. Byddwn yn trafod cwmpas y gwaith hwn gyda chi fel rhan o'r gwaith cynllunio cyffredinol.

32. Bydd Estyn ac AGGCC hefyd yn cyflawni gwaith a all effeithio ar gynghorau. Disgrifir natur y gwaith hwnnw a'r pwerau deddfwriaethol sy'n ei ategu yn Atodiad 2.

33. Noda Arddangosyn 7 y gweithgarwch rheoleiddio arall sy'n hysbys ar hyn o bryd. Caiff y gwaith hwn a gwaith arall a all godi ei gynnwys pan ddiweddarir y Calendr Rheoleiddio.

34.

Arddangosyn 7: Gweithgarwch rheoleiddio arall

Estyn	
Hydref 2009	Arolygiad o Welliant Ysgolion, Anghenion Dysgu Ychwanegol a Gwasanaethau Cefnogol
AGGCC	
Hydref 2009	Gwerthusiad Perfformiad
Ionawr 2009	Gwasanaeth Maethu
I'w gadarnhau	Gwasanaeth Mabwysiadu
Parhaus	Arolygiad o'r holl wasanaethau cofrestredig

Atodiad 1

Y Tîm Rheoleiddio

Enw	Rôl	Ffôn	E-bost
Huw Lloyd Jones	Rheolwr Cydberthynas	01248 681980 07813 822017	huw.lloyd.jones@wao.gov.uk
Nigel Griffiths	Rheolwr Prosiect Perfformiad	07798 503065	nigel.griffiths@wao.gov.uk
Anthony Snow	Archwilydd Penodedig	02920 320514	anthony.snow@wao.gov.uk
Kevin Thomas	Partner Ymgysylltu Archwiliad Ariannol	01244 525981 07799 133475	kevinp.thomas@wao.gov.uk
Amanda Hughes	Rheolwr Cleientiaid	01286 679974	amanda.hughes@wao.gov.uk
Arwyn Thomas	Estyn, Arolygydd Tîm Rhanbarthol	02920 446500 01970 624512	arwyn.thomas@estyn.gsi.gov.uk
Peter Graham	AGGCC, Arolygydd Rhanbarthol Gogledd Cymru	01352 707900	peter.graham@wales.gsi.gov.uk

Atodiad 2

Rolau a chyfrifoldebau

Ailsefydlwyd swydd yr Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. O 1 Ebrill 2005, ehangodd Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004) swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol i gynnwys penodi archwilwyr allanol ar gyfer cyrff llywodraeth leol, a chynnal arolygiadau o dan Raglen Cymru ar gyfer Gwella, o dan Ddeddf 1999.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnwys yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff. Mae pwerau arolygu'r Archwilydd Cyffredinol, a rôl y Rheolwr Cydberthynas, yn deillio o Ddeddf 1999 a chanllawiau ychwanegol fel y'u diwygiwyd gan Ddeddf 2004 a Deddf Llywodraeth Leol a Chynnwys y Cyhoedd mewn Iechyd 2007.

Archwilwyr penodedig

Mae'n rhaid i archwilwyr penodedig gynnal archwiliad sy'n cyflawni'r dyletswyddau statudol a osodwyd arnynt o dan Ddeddfau 1999 a 2004. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cyhoeddi Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu (y Cod) sy'n rhagnodi'r ffordd y disgwylir i'r archwilwyr gyflawni eu swyddogaethau.

O dan Adran 7 o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, mae'n ofynnol i gyrff llywodraeth leol yng Nghymru gynhyrchu datganiadau cyfrifon blynyddol[1]. Mae Adran Cyfiawnder Cymdeithasol a Llywodraeth Leol Llywodraeth y Cynulliad yn ategu'r rheoliadau hyn gyda chanllawiau i gynorthwyo cyrff llywodraeth leol i weithredu'r gyfundrefn gyfrifyddu. Ni fwriedir i'r canllawiau hynny fod yn rhan o'r fframwaith statudol ond maent yn sylwadaeth anffurfiol ac yn rhoi manylion ynghylch ble y gellir dod o hyd i godau cyhoeddedig a gydnabyddir yn gyffredinol sy'n nodi arferion priodol.

O dan Adran 13 o Ddeddf 2004, mae'n ofynnol i gyrff llywodraeth leol yng Nghymru sicrhau yr archwilir eu cyfrifon gan un neu fwy o archwilwyr a benodwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 14 o'r Ddeddf. Mae adrannau 17 a 23 o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr penodedig archwilio ac ardystio'r cyfrifon, gan fodloni eu hunain:

- bod y cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru);
- bod y cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion yr holl ddarpariaethau statudol eraill sy'n berthnasol iddynt;
- bod arferion priodol wedi'u dilyn wrth lunio'r cyfrifon;
- bod y corff a archwilir wedi gwneud trefniadau cywir ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau;

[1] Gwneir y rheoliadau hyn gan y Cynulliad o dan y pwerau statudol a geir yn Adran 39 o Ddeddf 2004.

- bod y corff a archwilir wedi gwneud trefniadau priodol i gasglu, cofnodi a chyhoeddi gwybodaeth am safonau perfformiad fel sy'n ofynnol gan unrhyw gyfarwyddyd o dan Adran 47 o'r Ddeddf.

Hysbysu'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu o faterion archwilio – Safon Archwilio Ryngwladol (y DU ac Iwerddon) 260

Mae Safon Archwilio Ryngwladol (y DU ac Iwerddon) 260:

- yn darparu canllawiau ar drosglwyddo gwybodaeth am faterion perthnasol sy'n ymwneud ag archwilio Datganiadau Ariannol rhwng archwilwyr, a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu corff a archwilir;
- yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Penodedig gyflwyno adroddiad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (yn wahanol i reolwyr) ar faterion penodol cyn iddynt roi barn ar y Datganiadau Ariannol.

Bydd yr Archwilydd Penodedig yn cyflawni'r cyfrifoldeb o gyflwyno adroddiadau i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu drwy gyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a, lle y bo angen, i'r Bwrdd yn amserol, cyn cwblhau archwiliad.

Rheolwyr Cydberthynas

Nodir pwerau arolygu'r Archwilydd Cyffredinol yn Neddf 1999. Mae Deddf 1999 hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod lleol baratoi a chyhoeddi Cynllun Perfformiad Gwerth Gorau (a elwir yn Gynllun Gwella yng Nghymru). Noda Cylchlythyr 28/2005 Llywodraeth y Cynulliad sut y dylid rhoi Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella ar waith, yn cynnwys rôl y Rheolwr Cydberthynas.

Rheoleiddwyr eraill

Cynhwysir y prif swyddogaethau a phwerau y mae AGGCC yn gweithredu oddi tanynt ym Mhennod 6 o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau) 2003.

Bydd Estyn fel arfer yn cytuno ymlaen llaw â phob cyngor ar ffocws ac amseriad arolygiadau gwasanaethau addysg o dan Adran 38 o Ddeddf Addysg 1997. Rhennir manylion yr arolygiadau hyn gyda'r Rheolwr Cydberthynas ac fe'u nodir yn y fersiwn cyntaf o'r cynllun rheoliadol ar ddechrau'r flwyddyn ariannol.

Mae gan Estyn bwerau hefyd o dan Ddeddf Addysg 2005 ac Adran 86 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000. Cynhelir arolygiadau eraill Estyn a allai gynnwys darpariaeth gan gynghorau o dan y pwerau hyn neu drwy gytundeb rhwng Estyn a'r Ganolfan Byd Gwaith. Sefydlwyd y cyfnod hysbysu ar gyfer yr arolygiadau hyn drwy gytundeb rhwng Estyn a darparwyr y gwasanaeth ym mhob sector. Gan fod y cyfnod hwn yn aml yn weddol fyr (tri mis fel arfer), nid yw'n bosibl cyhoeddi manylion unrhyw arolygiadau na hysbyswyd y darparwr ohonynt ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Yn yr achosion hyn, cyn gynted ag yr hysbysir y darparwr o'r arolygiad, rhoddir y manylion i Swyddfa Archwilio Cymru, a fydd yn diweddaru'r calendr rheoleiddio yn unol â hynny.

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ
Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn Testun: 029 2032 0660
E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk